"Кобзар" і Біблія

Біблія цілком — від Святого Духа: одкровення в слові Божому. З провісних свідчень Старого Заповіту скрізь символічне освітлення повно йде в напрямку до днів Христа і вказує на нього: в євангельських здійсненнях.

В нас даремно дехто хоче поставити "Кобзар" над писання пророків. Гординя! можна окривіти від такого змагання, як мав старозаповітний Яків з янгольською силою.

Мова пророків — від неба, відкритого для землі; коли "Кобзар" — слово людське, земне; містить духовну силу і скарб мистецький, як дар Божий: через поетичне надхнення і здатність прозрівати, зроджені передусім від живого небесного світла Біблії, від пророцтв і псалмів, як і від євангельських книг.

З Біблії світить сонце; в "Кобзарі" місяць віддзеркалює його: вірші складаються, як чудесні видива, відбиті з світу духовного.

В Біблії — слово Духа Святого, сказане в безпосередньому зв'язку з земним пришестям Господа; а в "Кобзарі", — від цього як найвищої правди! — відгомін для нашої мови, для пізнішого слова людського.

Шевченко був співець від пророків і апостолів.

Вищої оцінки на землі: для поета, на всі століття після земного життя Спасителя, не знайти.

Йому шкодить гадка, що підказують суєтні мудреці, ставлячи "Кобзар" аж над слово Боже. їх намір принижує геніяльного поета, в'яжучи до нього гордість від антихриста.

Маючи перед очима глави з Писання і поряд вірші Шевченка, створені під їх впливом, — переконуємося: приходить світло нетлінне від Біблії для поета, що, сприймаючи його, заговорив, як новочасний вісник його, але не суперник.

Якби сам Шевченко почув про випихання своєї книги вгору, над слово небесне, — розгнівався б найдужче.

Через весь "Кобзар" проходить відголос новозаповітних істин, особливо з богоодкровенних стихів апостола Івана: про божественну любов Христа Спасителя — найвищу силу для неба ангелів і всього, що існує.

Прийшов сам Цар Світла, хто створив світи; хто має всі тайни і від свого божественного серця висвітлив найвищу з них! — до неї всі сонми ангельські піднімають погляди, як ми на високу повноту сонця: висвітлив тайну Причастя для спокутних; тайну того, що любов його — джерело і хліб життя для всього видимого і невидимого.

Тепер декотрі "наставники" вчать: мовляв, не можна того закону приймати, бо програєм боротьбу; і посилаються на "Кобзар".

Хотять скасувати наймогутнішу заповідь — закон, силою якого снажиться існування неба і землі. Що без неї здобудем?

Навіть, як здобудем весь географічний і політичний світ, — то без неї навіки погубимо свої душі.

Бачим держави, що її офіційно відкинули, і мають безодню крови і страху, злиднів, насильства, нудьги і розпачу.

Апостол Павло, бувши устами для Святого Духа, зримими і чутними людям, вимовив страшне в надсвітній правді речення, що остерігає нас:

коли б ангел заперечив вчення Христа, як апостоли проповідують його, то й ангелові прокляття.

Заподіється непозбутний гріх від перекреслення хоч би однієї із заповідей Спасителя, особливо — головної: заповіді любови. Ціною такого гріха України не викупим; мусим обминути його певною дорогою, прийнявши повчення праведного Ісаака Сіріна: "люби грішника, але ненавидь діла його". В дусі найвищої заповіді Нового Заповіту й казав Шевченко:

... там будем жить, людей любить,

святого Господа хвалить.

(Кос Арал, 1848 р.)

Шевченків шлях до цього лежить через бурхливі суперечності почуттів, з вулканічною силою козацького гніву і прокляття на людотерзання, на катів — нелюдів, що розпинають праведних.

Тут повно душевних драм, обурення і пошуків, горя і надій, каяття, образи і зрештою, над усім — молитовне звернення до Божого милосердя.

В 1849 році, на засланні, в Кос Аралі, він написав: ... Боже милий! Як хочеться жити, і любити Твою правду, і весь світ обняти. Над бурхливість почуття і над огонь ярости — вкріплюється і зростає, ніби з церковного хору, найвища мелодія Шевченкової поезії: його молитва. Він побачив джерело всякої снаги і напрям до нього: не через скасування заповіді Спасителя, але якраз через ствердження її. Поет нагадував про запорожців, що мали своєю захисницею Божу Матір і побудували на Січі церкву Покрови; звідти, молячись, приймали в душі і серця наймогутніше світло для боротьби збройної: за порятунок людности, в найкращій героїці лицарства.

Мабуть серце людське велике в незримому обширі своєму, як весь світ.

Коли кладе собі в підвалини ненависть, — не матиме переможної сили і зрештою зруйнується, хоч позичить енерґію злоби від всього пекла.

Але, беручи для життя милосердну заповідь Христа Спасителя, що на ній небеса зиждуться, непобідиме буде, бо всі могутності незримі кріпитимуть його.

Засвітиться попереду хресний прапор, ніби для військ імператора Константина; нехай, супроти всієї темряви, знає: з тим знаком — перемога.